

з'ясування всіх обставин у справі", тобто між двома цими принципами знаходиться ще один принцип – диспозитивність.

Отже, під принципом змагальності адміністративного судочинства слід розуміти положення, внаслідок якого на сторони покладено право та обов'язок щодо доведення обставин, на які вони посилаються в обґрунтування своїх вимог і заперечень за активної участі в цьому процесі адміністративного суду. Під час здійснення цього права та обов'язку, діяльність сторін набуває характеру змагання, а її суттю є протистояння. Усі проаналізовані процесуальні кодекси "пов'язують" принцип змагальності зі способами надання сторонами доказів та їх обґрунтуванням, та окремо врегульовують роль суду в процесі збирання доказів. У всіх процесах сторони визнаються рівними та мають рівні права щодо подання необхідних доказів, а також ініціювання клопотань з їх витребування. Проте КАС України, на відміну від інших процесуальних кодексів, закріплює більш активну роль у процесі збирання доказів суду, закріплює обов'язок суду виявляти та витребувати докази з власної ініціативи. Виходячи з аналізу змісту принципу змагальності, ст.11 КАС України присвячує врегулюванню цього принципу чч.1, 4, 5. Для приведення чч.4 та 5 ст.11 КАС України у відповідності з загальноновизнаним змістом змагальності, необхідною є зміна цих норм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пропозиції Президента до Кодексу адміністративного судочинства України: Законопроект 21.04.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1037-15>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / [Ківалов С.В., Харитонов Є.О., Харитонova О.І. та ін.]; За ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонovої. – К.: Правова єдність, 2009. – 656 с.
3. Лобойко Л.М. Кримінально-процесуальне право: курс лекцій: навч. посібник / Л.М. Лобойко. – К.: Істина, 2005. – 456 с.
4. Власов А.А. Гражданское процессуальное право: учебник / А.А. Власов. – М.: ТК Велби, 2003. – 432 с.
5. Тертышников В.И. Гражданский процесс: конспект лекций / В.И. Тертышников. – 2-е изд., испр. и доп. – Х.: Консум, 2002. – 240 с.
6. Штефан М.Й. Цивільний процес: підручник [для студ. юрид. спеціальностей вищих закладів освіти] / М.Й. Штефан. – вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. – 696 с.
7. Адміністративне судочинство: підручник. – Вид. 2, перероб. і допов. / За заг. ред. Т.О. Коломоець. – К.: Істина, 2011. – 304 с.
8. Шишкін В. Конституційний принцип рівності у нормах КАС України / В. Шишкін // Право України. – 2006. – №10. – С. 20-23.

УДК 347.73: 336.71 (477)

ЩОДО СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Глуговська С.Л., здобувач

Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"

У даній статті автором встановлюються суб'єкти адміністративно-правового регулювання банківської діяльності в Україні, здійснюються визначення ролі та призначення кожного з них у системі суб'єктів, а також визначення провідного учасника цього регулювання.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, банківська діяльність, суб'єкти адміністративно-правового регулювання банківської діяльності.

Глуговская С.Л. О СИСТЕМЕ СУБЪЕКТОВ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ / Открытый международный университет развития человека „Украина”, Украина

В данной статье автор определяет субъектов административно-правового регулирования банковской деятельности в Украине, осуществляет определение роли и назначение каждого из них в системе субъектов, а также определяет ведущего участника этого регулирования.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, банковская деятельность, субъекты административно-правового регулирования банковской деятельности.

Glugovskaya S.L. REGARDING THE SYSTEM OF SUBJECTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF BANKING ACTIVITIES IN UKRAINE / Open international university of human development «Ukraine», Ukraine

In this article an author defines subjects of the administrative legislation adjusting of bank activity in Ukraine, determines the role and setting each of them in the system of subjects, and also determines the leading participant of the administrative legislation adjusting of bank activity in Ukraine.

Key words: administrative legislation adjusting, bank activity, subjects of the administrative legislation adjusting of bank activity.

Державне регулювання будь-якого виду суспільних відносин, у тому числі і банківської діяльності, передбачає наявність системи організаційного забезпечення дій держави, що управляє, на об'єкт управління. Основою системи організаційного забезпечення державного управління банківської діяльності є правове регулювання.

У цю систему входить механізм впливу держави, що управляє, на об'єкт управління. Він має двокомпонентну будову і два основні напрями функціонування і розвитку. Перша складова – певна група органів, що здійснюють на основі закону управлінські дії від імені держави. Друга – сукупність форм, методів і способів, що використовуються цими органами в процесі регулювання банківської діяльності.

Різноманітні питання, пов'язані із суб'єктами адміністративно-правового регулювання банківської діяльності досліджувалися вітчизняними та іноземними вченими. Зокрема, до першої групи слід віднести Берлача А.І., Берназюка Я.О., Битяка Ю.П., Іванець І.В., Капаєву Л.М., Латковську Т.А., Орлюк О.П., Остапишину Т.П., Сироту А.І., Тараненка Ю.О. Крім того, у Російській Федерації діяльність суб'єктів адміністративно-правового регулювання досліджували Бурляєва Т.І., Савельєва О.В. та Шевченко Д.О.

Тож метою даної статті є дослідження правового статусу суб'єктів адміністративно-правового регулювання банківської діяльності в Україні, визначення ролі та призначення кожного з них у системі суб'єктів, а також визначення провідного учасника цього регулювання.

За своєю суттю організаційне забезпечення державного регулювання банківської діяльності є процесом управління, тому при вивченні основи цієї системи, тобто правового регулювання, ми спираємося як на теорію управління, так і на загальну теорію права. З допустимою долею узагальнення можна сказати, що правове регулювання взагалі є регулюванням правом суспільних відносин.

Як зазначає професор Ю.П. Битяк, адміністративно-праве регулювання економіки здійснюється в кількох напрямках. З одного боку, воно включає розробку та реалізацію системи заходів програмного керівництва, прогнозування, структурного перетворення народного господарства, державну підтримку економічного та науково-технічного потенціалу, а з другого – створення правової та економічної основ соціально орієнтованого функціонування підприємств, господарських об'єднань, інших організаційно-господарських структур, ефективного управління державним майном [1, 324].

Система державного управління у сфері банківської діяльності повинна забезпечувати узгоджені спільні дії уповноважених державних органів, передусім – органів виконавчої влади. Це ставить завдання чіткого розмежування компетенції між ними, створення умов для здійснення взаємодії, виключення дублювання повноважень у даній сфері.

Згідно зі ст. Закону України "Про банки і банківську діяльність" правове регулювання таких суспільних відносин, як банківська діяльність, здійснюється Конституцією України, законами ("Про банки і банківську діяльність" [2], "Про Національний банк України"), а також

нормативними актами Національного банку України. Таким чином, перелік нормативних актів, використовуваних у регулюванні банківських стосунків, встановлений законодавчо.

Аналізуючи і оцінюючи правове регулювання банківської діяльності, слід мати на увазі, що воно має свою специфіку. У першу чергу, це процес по встановленню правил ведення банківської діяльності в Україні в порядку законодавчої й іншої нормотворчої діяльності. Наприклад, Національний банк України здійснює нагляд за дотриманням законодавства суб'єктами другого рівня банківської системи. З іншого боку, Президент України та Верховна Рада України контролюють Нацбанк. Судова ж влада в разі допущення порушень встановлених правил поведінки будь-яким з суб'єктів банківської системи застосовує примус.

Важливе місце в управлінні банківською системою займає Президент України, який, як глава держави, керує всіма питаннями економічного, у тому числі кредитно-фінансового, характеру, забезпечує узгоджене функціонування і взаємодію органів державної влади. Наприклад, Президент подає на розгляд Верховній Раді кандидатуру Голови Національного банку України. У зв'язку з цим Національний банк України зобов'язаний забезпечити Президента України усією необхідною інформацією про стан і функціонування банківської системи.

Як відзначає Н. Топорнін, відомі дві моделі взаємодії центральних банків з органами державної влади [3, 486]. У першому, поширенішому у світовій практиці випадку, центральний банк підпорядковується міністерству фінансів і проводить фінансову політику уряду. У другому випадку центральний банк зберігає свою незалежність від уряду і проводить самостійну фінансову політику – Національний банк України формально визначений Конституцією України як незалежний від інших органів державної влади суб'єкт. Проте його відносини з Кабінетом Міністрів та Верховною Радою досить тісні.

Аналіз ст.85 Основного закону свідчить, що до повноважень Верховної Ради України у сфері банківської діяльності відносяться: призначення на посаду та звільнення з посади Голови Національного банку України за поданням Президента України, а також призначення та звільнення половини складу Ради Національного банку України (пункти 18 та 19 відповідно).

Верховна Рада України здійснює законопроектну та підготовчу діяльність у банківській сфері через використання можливостей своїх комітетів, таких як Комітет з питань бюджету або ж Комітет з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики. Останній, у числі іншого, має у своєму складі підкомітет з питань оподаткування банків та підкомітет з питань оподаткування суб'єктів ринку небанківських фінансових установ та суб'єктів фондового ринку [4].

Рада Національного банку згідно із ст.9 Закону України "Про Національний банк України" наділена такими повноваженнями: розробляє Основні засади грошово-кредитної політики (п.1); здійснює контроль за проведенням грошово-кредитної політики (п.2); здійснює аналіз впливу грошово-кредитної політики України на стан соціально-економічного розвитку України та розробляє пропозиції щодо внесення відповідних змін до неї (п.3); вносить рекомендації Правлінню Національного банку в межах розроблених Основних засад грошово-кредитної політики (п.12); вносить рекомендації Кабінету Міністрів України стосовно впливу політики державних запозичень та податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України (п.13) [5].

Аналіз цих повноважень дає можливість виділити такі функції Ради Національного банку України: розробка засад державної грошово-кредитної політики; здійснення контролю за її проведенням; проведення аналізу впливу цієї політики на економіку України; надання рекомендацій та пропозицій у сфері адміністративно-правового регулювання банківської діяльності.

Наступним за порядком (але не за значенням) розглянемо повноваження Кабінету Міністрів України в згаданій вище сфері. Одним з основних його завдань є "забезпечення проведення ... фінансової політики" (п.3 ст.2 Закону України "Про Кабінет Міністрів України"). Для цього Кабінет використовує такі повноваження у сфері економіки та фінансів: здійснює державне регулювання національної економіки; здійснює відповідно до закону управління об'єктами державної власності, делегує в установленому законом порядку окремі повноваження щодо управління ними іншими структурами; забезпечує здійснення державної регуляторної політики

у сфері господарської діяльності; забезпечує проведення державної фінансової та податкової політики, сприяє стабільності грошової одиниці України [6].

Усі вищеперераховані повноваження мають безпосереднє відношення до управління банківською системою.

Згідно з чинним законодавством, Національний банк України бере участь у розробці економічної політики уряду України. Нацбанк і Кабінет Міністрів інформують один одного про заплановані дії, що мають загальнодержавне значення, координують свою політику, проводять регулярні взаємні консультації. Нацбанк консулює Міністерство фінансів України з питань графіка випуску державних цінних паперів України і погашення державного боргу з урахуванням їх дії на стан української банківської системи і пріоритетів єдиної державної грошово-кредитної політики.

Саме ж Міністерство фінансів є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації єдиної державної фінансової ... політики, політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю. Разом із тим, значною мірою діяльність даного державного органу пов'язана з бюджетним процесом та навколобюджетними питаннями, що значно обмежує його компетенцію.

У зв'язку з цим, відповідно до Положення про Міністерство фінансів України, затвердженого Постановою КМУ від 27.12.2006 р. № 1837 на дане Міністерство покладається здійснення державного регулювання фінансової звітності в Україні, визначення єдиних методологічних засад складення фінансової звітності тощо [7].

Значною мірою на адміністративне регулювання банківської діяльності впливає Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної економічної, цінової, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики, політики у сфері внутрішньої торгівлі, а також міжвідомчої координації з питань економічного і соціального співробітництва України з ЄС [8].

Певну роль у керівництві діяльністю банківської системи відіграє Рахункова палата України, яка перевіряє фінансово-господарську діяльність Національного банку України, його структурних підрозділів і установ.

Серед завдань Рахункової палати одне з чільних місць посідає визначення ефективності та доцільності видатків державних коштів, валютних та кредитно-фінансових ресурсів (ч.2 ст.2 Закону України "Про Рахункову палату України"). Рахункова палата відповідно до завдань, передбачених ст.2 цього Закону, контролює законність і своєчасність руху коштів Державного бюджету України, у тому числі коштів загальнодержавних цільових фондів у Національному банку України, уповноважених банках та кредитних установах України.

Аналіз даного закону дозволяє виділити такі повноваження Рахункової палати, які впливають на банківську систему в Україні: проведення фінансових перевірок, ревізій в Національному банку України (п.2); отримання від Національного банку України необхідних відомостей про здійснювані операції (п.5); направлення матеріалів перевірок, ревізій та обслідувань Національному банку України для розгляду і вжиття необхідних заходів (п.11); подання висновків і пропозицій щодо НБУ звітів про забезпечення стабільності грошової одиниці до Верховної Ради України [9].

Не слід забувати і про такого "гравця" банківської сфери, як Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, який відповідно до ст.8 Закону України "Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб" від 20.09.2001 р. є державною спеціалізованою установою, яка виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб [10]. Свою діяльність Фонд здійснює згідно з Постановою КМУ і НБУ "Про затвердження Положення про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб" від 30.08.2002 р. № 1301/268 [11].

Керівним органом даної установи є адміністративна рада, яка формується шляхом делегування до її складу двох представників Кабінету Міністрів України, двох представників Національного банку України, одного представника асоціації банків.

Аналіз вказаного Закону дозволяє виділити такі контрольні функції Фонду: здійснення перевірки рахунків та контроль повноти і своєчасності перерахування зборів учасниками

(тимчасовими учасниками) Фонду; здійснення перевірки учасників (тимчасових учасників) Фонду; участь у перевірках, які здійснюються НБУ, з питань, що належать до компетенції Фонду (ст.26 Закону).

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб має і каральні функції: порушення перед НБУ питання про застосування до учасника (тимчасового учасника) Фонду заходів впливу в разі порушення норм згаданого Закону; переведення учасників Фонду до категорії тимчасових учасників; виключення банків, філій іноземних банків із числа учасників (тимчасових учасників) Фонду; призначення до сплати учаснику (тимчасовому учаснику) Фонду пені за несвоєчасне або неповне перерахування зборів; притягнення керівників банків, філій іноземних банків до адміністративної відповідальності за ненадання інформації та передбачених законодавством документів, необхідних для виконання Фондом функцій щодо забезпечення відшкодування коштів вкладникам.

Крім того, на виконання міжнародних зобов'язань, прийнятих на себе Україною перед міжурядовою Цільовою групою з фінансових заходів у сфері відмивання доходів (також відома як FATF), Національним банком України встановлюється порядок реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, а також подання спеціально уповноваженому органу (*Державній службі фінансового моніторингу України* [12]) інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції, що можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму [13].

Існують і недержавні вітчизняні установи, діяльність яких прямо впливає на напрямки реалізації державою політики у сфері адміністративно-правового регулювання банківської діяльності. Успішними прикладами таких структур є Асоціація українських банків [14] та Український кредитно-банківський союз [15].

Окремо слід звернути увагу на діяльність на території нашої держави низки банків з іноземним капіталом. Наприклад, один із найбільш відомих банків України – "Райффайзен банк "Аваль" контролюється банківською холдинговою групою "Райффайзен Інтернаціональ Банк-Холдинг АГ", ще один з лідерів банківської системи – "Укрсоцбанк" є учасником міжнародної "UniCreditGroup" – однієї з найбільших фінансових організацій світу італійського походження. Відносно молодий, але потужний "ВТБ Банк" презентує власність російської фінансової групи. Саме російському "ВТБ Банку" належить 99,95% акцій українського банку.

Разом із тим, за законодавством України практичної різниці в реалізації державними установами своїх функцій з адміністративного регулювання банківської діяльності залежно від належності капіталу немає.

Отже, головним суб'єктом управління банківською системою в Україні є Національний банк України, який сам є ланкою банківської системи, але в умовах існування дворівневої банківської системи він пов'язаний з іншими кредитними організаціями стосунками влади-підпорядкування, керує їх діяльністю, як і функціонуванням усієї банківської системи. Ми погодимося з думкою російської дослідниці Т.І. Бурляєвої, що "не дивлячись на те, що до управління банківською системою країни мають відношення майже всі основні органи державної влади, насправді монопольне право керувати цією системою належить саме центральному банку" [16, 128].

Монопольна влада Національного банку України в банківській системі обумовлена тим, що він, згідно з чинним законодавством одноосібно встановлює правила здійснення банківської діяльності в Україні шляхом видання нормативних актів (при цьому нормотворчість НБУ регулює і його власну діяльність), виступає наглядовим органом банківської системи (у тому числі і над самим собою), виконує контрольні функції відносно кредитних організацій – суб'єктів другого рівня банківської системи, застосовує санкції до тих, хто не виконує його приписів і розпоряджень, здійснює банківське ліцензування, а також відкликає ліцензії на здійснення банківської діяльності, виконує розрахункові функції, при цьому сам встановлює правила проведення розрахункових операцій в Україні, є емісійним центром нашої держави, виступає кредитором в останній інстанції, розробляє і проводить облікову політику, активно здійснює комерційну діяльність.

З цього виходить, що НБУ у вигляді єдиного органу зосередив у рамках банківської системи країни всі основні управлінські функції: нормотворчу (видання нормативних актів), сумлінну (здійснення банківської діяльності і нагляду за діяльністю кредитних організацій з метою виявлення порушень) і юрисдикційну (застосування санкцій до порушників).

Подібний статус Центрального банку в банківській системі, його виняткове положення в керованій ним же системі подекуди приводять до утиску інтересів інших суб'єктів банківської системи, що завдає збитку економічному розвитку країни. Як пише російський професор В.В. Черніков, "... часто при розробці документа в його основу кладеться суб'єктивне бачення конкретного питання центральним банком країни. При цьому не завжди враховуються актуальні потреби другого рівня банківської системи і її прогнозовані потреби в цілому" [17, 17].

Таким чином, система суб'єктів адміністративно-правового регулювання банківської діяльності включає Верховну Раду України, Президента України, Рахункову палату України, Кабінет Міністрів України та Національний банк України. Як ми визначили, останній виступає головним адміністративним регулятором банківської діяльності в нашій державі. При цьому, ми вважаємо, що надалі роль Нацбанку, як провідного суб'єкта адміністративного регулювання в банківській сфері, буде посилюватися й призведе до розширення його повноважень й прав щодо втручання в неправомірну або неефективну діяльність інших банківських установ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Административное право Украины / [Битяк Ю.П., Богуцкий В.В., Гаращук В.Н. и др.]; под ред. проф. Битяка Ю.П. – [2-е изд., перераб. и доп.] – Харьков: Право, 2003. – 576 с.
2. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 20.03.1991 № 872-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР від 18.06.1991 – 1991. – № 25.
3. Юридическая энциклопедия / [Беляева З.С., Салищева Н.Г., Мамут Л.С. и др.]; под общ. ред. Б.Н. Топорнина. – М.: Юристъ, 2001. – 1272 с.
4. Положення про Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики. Затверджено на засіданні Комітету 30.07.2008 р. Протокол № 24: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kompmp.rada.gov.ua/kompmp/control/uk/publish/article?art_id=45419&cat_id=45048.
5. Про Національний банк України. Закон України від 20.05.1999 № 679-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.
6. Про Кабінет Міністрів України. Закон України від 07.10.2010 № 2591-VI // "Урядовий кур'єр" від 15.10.2010. – № 192.
7. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 № 1837 // Офіційний вісник України від 19.01.2007 – 2007. – № 1. Стор. 100. – Ст. 26.
8. Про затвердження Положення про Міністерство економіки України. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2007 № 777 // Офіційний вісник України від 08.06.2007. – 2007. – № 39. – Стор. 69. – Ст. 1563.
9. Про Рахункову палату України. Закон України від 11.07.1996 № 315/96-ВР // Голос України від 29.10.1996. – № 204.
10. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Закон України від 20.09.2001 № 2740-III // Урядовий кур'єр від 24.10.2001. – № 194.
11. Про затвердження Положення про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 30.08.2002 № 1301/268 // Офіційний вісник України від 20.09.2002 – 2002. – № 36. Стор. 101. – Ст. 1710.
12. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України. Указ Президента України від 13.04.2011 № 466/2011 // Урядовий кур'єр від 17.05.2011. – № 87.

13. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Закон України від 28.11.2002 № 249-IV // Урядовий кур'єр від 11.12.2002. – № 231.
14. Статут Асоціації українських банків. Зареєстрований Державною адміністрацією Дніпровського району м. Києва 13.10.1994 р., свідоцтво № 21562073: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=25&menu=117&Itemid=34.
15. Статут Асоціації "Український кредитно-банківський союз": [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbs.org.ua/index.php?get=13>.
16. Бурляева Т.И. Правовое регулирование создания и развития банковской системы Российской Федерации: дис. на соиск. учен. степени канд. юрид. наук за спец.: 12.00.14 / Бурляева Татьяна Ивановна. – М., 2004. – 179 с.
17. Административное право России / [Анисимова Н.П., Буденко Н.И., Кондратов Б.П. и др.]; под ред. А.П. Коренева. Часть вторая. – М.: МЮИ МВД России Издательство "Щит-М", 1998. – 313 с.

УДК 342.9

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА ГРОМАДЯН ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Погосян А.П., здобувач

Донецький юридичний інститут МВС України

У статті категорію соціально-економічних прав людини розглянуто як об'єкт адміністративно-правової охорони. Охарактеризовано адміністративно-правові засоби захисту соціально-економічних прав людини; сформуовано висновки з ефективного застосування методів адміністративно-правового регулювання в зазначеній сфері.

Ключові слова: соціально-економічні права, забезпечення, реалізація, адміністративно-правова охорона, адміністративно-правові засоби.

Погосян А.П. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРАВА КАК ОБЪЕКТ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ОХРАНЫ / Донецкий юридический институт МВД Украины.

В данной статье категория социально-экономических прав человека рассмотрена как объект административно-правовой охраны. Охарактеризованы административно-правовые средства защиты социально-экономических прав человека; сформулированы выводы по эффективному применению методов административно-правового регулирования в указанной сфере.

Ключевые слова: социально-экономические права, обеспечение, реализация, административно-правовая охрана, административно-правовые средства.

Pogosyan A.P. SOCIO-ECONOMIC RIGHTS AS THE OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION / Donetsk Institute of Law, Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

In this article, the category of socio-economic rights be considered as an object of the administrative and legal protection. Described the administrative remedies of socio-economic rights, formulated conclusions on effectiveness of the methods of administrative and legal regulation in this area.

Key words: socio-economic rights, providing, selling, administrative and legal protection, legal and administrative means.

Соціально-економічні права людини стосуються підтримки і нормативного закріплення соціально-економічних умов життя індивіда, визначають становище людини в сфері праці та побуту, зайнятості, добробуту, соціальної захищеності з метою створення умов, за яких люди можуть бути вільними від страху і нестатку, забезпечують розвиток людини. Їх обсяг і ступінь реалізації багато в чому залежать від стану економіки і ресурсів, а держава сприяє забезпеченню вказаних прав кожному громадянину [1].

Говорячи про зміст соціально-економічних прав особистості та їх правову охорону в сучасному